

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Ἀπὸ αὐριο ξεκινᾷ ἡ περίοδος τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, αὐτὸ πού οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὀνομάζουν «στάδιο τῶν ἀρετῶν». Ἡ περίοδος αὐτὴ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν πνευματικὴ ἐγρήγορση καὶ προετοιμασία, μὲ ταπείνωση καὶ ἀγάπη, φιλανθρωπία καὶ τήρηση τοῦ θείου θελήματος, ὥστε κατὰ τὸ δυνατόν ἐπάξια νὰ φτάσουμε καὶ νὰ συμμετάσχουμε στὸ πάθος καὶ τὴν ἀνάσταση τοῦ Κυρίου.

Χαρακτηριστικὴ παράμετρος τῆς ὀρθῆς χριστιανικῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἀποστροφή τῆς μνησικακίας καὶ ὁ ἀγῶνας γιὰ νὰ ἀποκτήσουμε τὴν ἀρετὴ τῆς συγχωρητικότητος. Τὸ νὰ συγχωροῦμε καὶ νὰ μὴν μνησικακοῦμε πρὸς ὅσους μᾶς φταῖνε εἶναι πρῶγμα μέγα καὶ ὀδηγεῖ στὴν ἄφεση καὶ τῶν δικῶν μας σφαλμάτων. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος μᾶς ἐπισημαίνει: «Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν». Κανεὶς δὲν μᾶς ἀγαπᾷ περισσότερο ἀπὸ τὸν Θεό· μᾶς δημιούργησε, μᾶς εὐεργετῆ μὲ τρόπους πού οὔτε κἂν μποροῦμε νὰ φανταστοῦμε καὶ μᾶς καλεῖ νὰ καταστοῦμε ἄξιοι γιὰ τὴ μακαριότητα τοῦ Παραδείσου. Ὡς ἀντάλλαγμα ζητᾷ ἀπὸ ἐμᾶς νὰ εἴμαστε φιλάνθρωποι, δηλαδὴ νὰ ἀνεχθοῦμε, νὰ ἀγαπήσουμε καὶ νὰ

συγχωρήσουμε τὸν πλησίον μας. Ὅχι ἐπειδὴ ἐμεῖς εἴμαστε καλύτεροι ἀπὸ τοὺς ἄλλους πὺ ἐνδεχομένως μᾶς φταῖνε, ἀλλὰ ἐπειδὴ καὶ ἐμεῖς σφάλουμε. Πράγματι, καὶ ἐμεῖς περηφανευόμαστε, καὶ κενοδοξοῦμε, καὶ μνησικακοῦμε, καὶ συμπεριφερόμαστε ἐκδικητικὰ ἀπέναντι στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ ἀδικοῦμε ποικιλοτρόπως. Ἀπὸ αὐτὰ τὰ σφάλματα καὶ τὰ ὀλισθήματα μποροῦμε νὰ ἀπαλλαγοῦμε μὲ τὸν εὐκολο καὶ σύντομο δρόμο πὺ μᾶς προτείνει ὁ Θεός, δηλαδή διὰ τῆς συγχώρησης αὐτοῦ πὺ σφάλλει πρὸς ἐμᾶς καὶ μᾶς ἀδικεῖ. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ συγχωροῦμε ἐμεῖς τοὺς ἄλλους καὶ ὁ Θεὸς συγχωρεῖ ἐμᾶς.

Ἐάν, ὅμως, συμπεριφεροῦμε ἄκαρδα, κλείσουμε δηλαδή τὴν καρδιά μας καὶ ἀρνηθοῦμε νὰ συγχωρήσουμε, διώχνουμε μακριὰ τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ. Πῶς θὰ προσευχηθοῦμε τότε, πῶς θὰ κοινωνήσουμε, πῶς θὰ ἀναπαύσουμε τὴν ψυχὴ μας, πῶς θὰ ζητήσουμε τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ γιὰ τὰ δικά μας τὰ σφάλματα; Ἄς ἐφαρμόσουμε λοιπὸν ἔμπρακτα αὐτὸ πὺ ἀπαγγέλλουμε στὴν Κυριακὴ προσευχή, δηλαδή στὸ Πάτερ ἡμῶν: «καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν». Ἄς μείνουμε μακριὰ ἀπὸ τὴν ἔχθρα καὶ τὴ μνησικακία καὶ ἄς εὐεργετήσουμε καὶ συγχωρήσουμε τοὺς γύρω μας ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐχθρούς μας, ὥστε νὰ ἐλκύσουμε πάνω μας τὸ ἔλεος καὶ τὴ συγχώρηση τοῦ Κυρίου.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ συγχωρητικότητα ὁ Κύριος μᾶς ζητάει νὰ γίνουμε ταπεινοί, ὥστε νὰ μὴν συμπεριφερόμαστε μὲ ὑποκρισία καὶ ἀνθρωπαρέσκεια. Νὰ μὴν κάνουμε δηλαδή τίποτα πρὸς ἐπίδειξη, νὰ μὴν ἐπιδιώκουμε νὰ προβάσουμε οὔτε τὴ μετάνοιά μας οὔτε τὴν ἐγκράτειά μας. Ἄς θυμόμαστε ὅτι ἡ ἀληθινὴ ἐγκράτεια, ἡ ἀνεπιτήδευτη νηστεία, εἶναι ἡ ἀπομάκρυνση ἀπὸ τὴν ἐπιτέλεση τοῦ κακοῦ, εἶναι ἡ ἀποφυγὴ τῆς

καταλαλιᾶς καὶ τῆς συκοφαντίας, εἶναι ἡ ἀποβολὴ τοῦ θυμοῦ, τοῦ ψεύδους καὶ τοῦ μίσους πρὸς τὸν συνάνθρωπο.

Ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ εὐλάβεια καὶ ἡ μετάνοια καὶ ἡ νηστεία εἶναι πράγματα θεάρεστα μόνο ὅταν συνοδεύονται ἀπὸ ταπείνωση καὶ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον. Ἄν ὅλα αὐτὰ γίνονται μὲ στόχο μία ἀτομικὴ δικαίωση καὶ ὄχι ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸ ἀλλὰ καὶ ὡς ὑπηρεσία τῶν συνανθρώπων μας, οἱ ὅποιοι στὸ κάτω κάτω εἶναι εἰκόνες τοῦ Θεοῦ, ἀνεξάρτητα ἐὰν αὐτοὶ εἶναι δικοὶ μας ἢ ξένοι, πονηροὶ ἢ ἀγαθοί, τότε μᾶς ἐλέγχει ἡ φωνὴ τοῦ ἴδιου τοῦ Θεοῦ: «Ἐλεον θέλω καὶ οὐ θυσίαν» (Μθ. 9, 13). Ἀγάπη θέλω καὶ ἐπιζητῶ, μᾶς λέει, καὶ ὄχι τὴ θρησκευτικότητά, πού ἀποβλέπει στὴν αὐτοέξαρση καὶ τὴν αὐτοπροβολή καὶ τὴν αὐτοϊκανοποίηση, πού βλέπει κάθε τι τὸ ἐξωτερικὸ ὡς πεμπουσία τῆς εὐσέβειας, καὶ λησμονεῖ τὴν πραγματικότητα τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἡ ὁποία ἀφορᾷ στὸ ταπεινὸ φρόνημα.

Τέτοιος ἄνθρωπος ἦταν δυστυχῶς ὁ Φαρισαῖος, ὁ ὁποῖος εἶχε ὑπόληψη στὰ μάτια τοῦ λαοῦ, ἦταν δίκαιος καὶ πιστὸς τηρητὴς τοῦ Νόμου. Ὅταν ὁ Φαρισαῖος ἔφτασε πάντως στὸν Ναὸ δὲν προσευχήθηκε στὸν Θεὸ γιὰ νὰ ἐπικαλεστεῖ τὸ ἔλεός του. Ἄντ' αὐτοῦ, ἀφοῦ στάθηκε ἐπιδεικτικὰ σὲ μία περίοπτη καὶ διακεκριμένη θέσση τοῦ Ναοῦ, ἄρχισε μεγαλοφώνως ἀπὸ τὴ μία νὰ αὐτοεγκωμιάζεται, νὰ ἐπαινεῖ τὸν ἑαυτό του, νὰ τὸν δικαιώνει, νὰ ἀπαριθμεῖ τίς καλές του πράξεις: «νηστεύω», ἔλεγε, «δὶς τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι», καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη νὰ κατακρίνει ὅλους τοὺς ἄλλους. Εὐχαριστοῦσε μάλιστα τὸν Θεὸ γιὰ τὴν ἀναμαρτησία του καὶ ξεχωρίζοντας αὐτάρεσκα τὸν ἑαυτό του ἀπὸ τοὺς υπόλοιπους ἀνθρώπους, καὶ βέβαια καὶ ἀπὸ τὸν Τελώνη, ἔλεγε: «οὐκ εἰμὶ ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων... ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης».

Μὲ τὴν ὅλη συμπεριφορὰ του ὁ Φαρισαῖος ἀποδεικνύει ὅτι ἀνέβηκε στὸν Ναὸ ὄχι ὡς ἄνθρωπος ποὺ ἔχει ἀνάγκη τὸν Θεό, ἀλλὰ ὡς ἕνας τέλειος καὶ ἀναμάρτητος. Τὸ μόνο, ὅμως, ποὺ πέτυχε διατυμπανίζοντας τὴ δικαιοσύνη του, τὴ φιλανθρωπία, τὴ νηστεία καὶ τὴν ἐλεημοσύνη, ἦταν νὰ ἀποδείξει τὸν ἑαυτό του ὡς ἕνα ἐπιφανειακὸ ἄνθρωπο, γεμάτο ἐγωισμό καὶ φιλαρέσκεια. Στὴν προκειμένη περίπτωση, ἡ τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ἂν καὶ ἀναγκαῖα, ἐντούτοις καταλήγει νὰ εἶναι ἀνώφελη καὶ μάταια, ὡς μία ἀπλὴ ἐφαρμογὴ κάποιων ἐξωτερικῶν τύπων. Ἡ οὐσία, ἡ ὁποία ἀφορᾷ στὴν ἀγάπη πρὸς τὸν ἄλλο καὶ στὴ συναίσθηση τῆς ἀνεπάρκειάς μας, πράγμα βέβαια ποὺ ὀδηγεῖ καὶ στὴν ἐπίκληση τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ, ἀπουσίαζε ἀπὸ τὸν Φαρισαῖο. Γι' αὐτὸ καὶ τὸ Εὐαγγέλιο ἀναφέρει πῶς τελικὰ ὁ Φαρισαῖος κατακρίθηκε ἀπὸ τὸν Θεό.

Στὸν ἀντίποδα τοῦ Φαρισαίου βρίσκεται ὁ Τελῶνης, ὁ ὁποῖος ἐπιδεικνύει ἀληθινὴ μετάνοια. Συναισθανόμενος τὰ μεγάλα σφάλματά του, καθὼς καὶ τὶς πολλὰς ἀδικίες ποὺ ἔκανε, ἐλεεινολογεῖ τὸν ἑαυτό του. Στέκεται κάπου ἀπόμερα καὶ μὲ τὸ βλέμμα κάτω λυπᾶται, μετανοεῖ πραγματικὰ καὶ ζητᾷ μὲ συντριβὴ καὶ ταπείνωση τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Καὶ πράγματι, ὁ Τελῶνης ἐπιτυγχάνει τὸ ζητούμενο. Ἡ προσευχὴ του εἰσακούεται καὶ λαμβάνει τὴν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν του, τὴ δικαίωση καὶ τὴν υἰοθεσία ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ.

Τελικὰ, αὐτὸ ποὺ οὐσιαστικὰ μετράει στὰ μάτια τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι ἡ μικρὴ ἢ ἡ μεγάλη ἁμαρτία κάποιου, οἱ πολλὰς ἢ οἱ λίγες καλὰς του πράξεις. Αὐτὸ ποὺ ἔχει σημασία εἶναι ἡ μετάνοια ποὺ θὰ ἐπιδειχθεῖ. Αὐτὴ εἶναι τὸ Α καὶ τὸ Ω στὴ σχέση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεό. Ὁ Χριστὸς ξεκινῶντας τὸ κήρυγμά του δὲν ζήτησε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τὴν ἀναμαρτησία, ἀλλὰ τὴ μετάνοιά τους καὶ τὴ συναίσθηση τῆς ἁμαρτωλότητάς τους. Ἔτσι ὀδηγεῖται ὁ

ἄνθρωπος στὸν Θεό, ἐνῶ ἡ αὐτοδικαίωση τὸν ἀπομακρύνει. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Χριστός, στὸ τέλος τῆς παραβολῆς τοῦ Τελώνη καὶ τοῦ Φαρισαίου, δηλώνει μὲ ἔμφαση ὅτι «ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψώθησεται».

Ἀληθινός, ἐπομένως, Χριστιανὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ προσπαθεῖ μὲ ἀπλότητα καὶ ταπείνωση νὰ τηρήσει τὶς θεῖες ἐντολές ὄχι ἀπὸ κενοδοξία, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἀνταποκριθεῖ στὴ μεγάλη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἴδιο ἄς ἀγωνιστοῦμε νὰ πράξουμε καὶ ἐμεῖς καὶ ἄς προσπαθήσουμε νὰ διανύσουμε τὸ «στάδιο τῶν ἀρετῶν» μὲ ἀγάπη, φιλανθρωπία, συγχωρητικότητα καὶ μὲ γνήσια μετάνοια.

Διάπυρος πρὸς Κύριον εὐχέτης,

† Ὁ Τριμυθοῦντος Βαρνάβας

ΣΗΜ: Ὁ Ἐφημέριος καθίσταται υπεύθυνος γιὰ τὴν ἀνάγνωση τῆς Ἐγκυκλίου αὐτῆς τὴν Κυριακὴ τῆς Τυρινῆς, 6 Μαρτίου 2022, καὶ ἀκολούθως τὴν ἀνάρτησή της στὸν πίνακα ἀνακοινώσεων τοῦ Ναοῦ.